

**TRANSDISCIPLINARY INTERFERENCE IN ARTISTIC EDUCATION
INTERFERENȚE TRANSDISCIPLINARE ÎN EDUCAȚIA ARTISTICĂ**

*Viorica Crișciuc, PHD, University lecturer,
Alecu Russo Balti State University, Republic of Moldova*

***Abstract.** Complex and integrated nature of issues such as globalization, migration, interculturalism, environmental protection, information explosion, claims a transdisciplinary approach to*

education and music education. To cope with changes characteristic of the contemporary world, students need as generic skills: the ability to learn how to learn, ability and problem-solving assessment. Transdisciplinarity - involves such issues often highly complex, using tools and rules specific to certain science investigations using concepts of these sciences, but in other contexts. Students are interested in concrete problems faced in everyday life and looking for more of these explanations and practical solutions.

Key words: *transdisciplinary, lifelong education, skills transdisciplinary musical education.*

Transdisciplinaritatea este o nouă cale inițiativă integrând fundamentele vechilor tradiții ezoterice și ale științei contemporane, înnoindu-le limbajul, o cale vizionară și operativă, care se adresează celor mai deschise conștiințe trezite și care trasează linii riguroase de acțiune [3]. Creând punți între domeniile științelor exacte și domeniile științelor artistice, între gândirea științifică și gândirea artistică, între cunoaștere și ființă, transdisciplinaritatea tinde către unitatea cunoașterii, trecând prin etapa obligatorie a autocunoașterii. Se vorbește mult de *inter/pluri/multi/transdisciplinaritate*, numai că foarte puține școli din lume își organizează curriculumul și conținuturile după aceste principii.

Dinamica socială a ultimelor decenii aduce în fața lumii contemporane o serie de provocări față de care domeniul educației muzicale nu poate rămâne indiferent. Principala caracteristică a acestor provocări sau probleme stringente este aceea a *complexității*. Credem că, pedagogia muzicală nu s-a confruntat cu probleme atât de complexe, atât sub raportul cauzelor și efectelor, cât și în ceea ce privește impactul lor asupra studenților [5, p. 48].

Pentru a face față incertitudinilor și schimbărilor continue caracteristice economiilor de piață, studenții au nevoie de competențe strategice, cum ar fi abilitățile de a învăța cum să învețe, abilitățile de rezolvare de probleme, abilitățile de evaluare. Schimbarea de perspectivă de la producția de masă către cea flexibilă solicită abilități și cunoștințe mai largi decât cele furnizate de specializările anterioare. Sistemele educaționale trebuie să răspundă schimbărilor survenite în condițiile externe care redefinesc nevoile pe care societatea în ansamblul său le are față de sistemul educațional [2].

Pentru a folosi o metaforă a unui cercetător cunoscut în domeniu, vom spune că „disciplinaritatea, pluridisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea sunt cele patru săgeți ale unuia și aceluiași arc: al cunoașterii” [3]. Integrarea are mai multe nivele; aceste nivele, descrise mai jos, pot fi privite ca pași spre transdisciplinaritate.

Monodisciplinaritatea este centrată pe obiectele de studiu independente, pe specialitatea acestora, promovând supremația disciplinelor formale. Elementele de integrare pot să apară încă de la acest nivel intradisciplinar, în cel puțin două moduri:

a) *inserție* a unui fragment în structura unei discipline (în conținutul unui obiect de studiu este inserat un fragment care are rolul de ajuta la clarificarea unei teme sau care aduce informații noi despre problema investigată);

b) *armonizare* a unor fragmente independente (aparent) din cadrul unui obiect de studiu pentru a permite mai buna rezolvare a unor probleme, pentru înțelegerea cât mai completă a unui subiect sau pentru dezvoltarea anumitor capacități și atitudini [8, p.143].

Pluridisciplinaritatea (multidisciplinaritatea) se referă la situația în care o temă, aparținând unui anumit domeniu, este supusă analizei din perspectiva mai multor discipline, acestea din urmă menținându-și nealterată structura și rămânând independente unele în raport cu celelalte.

Obiectele de studiu contribuie, fiecare în funcție de propriul specific, la clarificarea temei investigate. La acest nivel vorbim de o *corelare* a demersurilor mai multor discipline în vederea clarificării unei probleme din mai multe unghiuri de vedere. Un bun exemplu în acest sens, îl constituie problematica clonării, tratată de regulă în studiile de genetică, dar la fel de relevantă de studiat în perspectiva eticii, psihologiei, politologiei, chimiei etc. [4, p. 66].

Interdisciplinaritatea. Dacă în cazul pluridisciplinarității vorbim de o „corelare” a eforturilor și potențialităților diferitor discipline pentru a oferi o perspectivă cât mai completă asupra obiectului investigat, interdisciplinaritatea presupune o *intersecție* a diferitor arii disciplinare, în urma acestei intersecții putând lua naștere noi obiecte de studiu. De cele mai multe ori, nucleul acestor „hibridi” – care pot căpăta un caracter instituționalizat – se află între disciplinele formale; noile obiecte de studiu vin să acopere așa-numitele „pete albe” de pe harta cunoașterii – exemplu: pedagogia + arta muzicală = art-pedagogia; psihologie + muzica = psihologia muzicii.

În abordarea interdisciplinară încep să fie ignorate limitele stricte ale disciplinelor, căutându-se teme comune diferitor obiecte de studiu, care pot duce la realizarea obiectivelor de învățare de grad mai înalt; printre acestea se numără și capacitățile metacognitive, cum ar fi *luarea de decizii, rezolvarea de probleme, însușirea metodelor și tehnicilor de învățare eficientă etc.*

Considerând că interdisciplinaritatea are ca principal fundament în transferul metodelor dintr-o disciplină într-alta, B. Nicolescu vorbește de trei grade de interdisciplinaritate:

- un grad aplicativ: în urma transferului de metode rezultă aplicații practice concrete;
- un grad epistemologic: în urma asimilării de metode din alte domenii, în cadrul disciplinei respective se inițiază analize profitabile privind propria sa epistemologie;
- un grad generator de noi discipline: transferul de metode între două sau mai multe discipline conduce la apariția unui domeniu autonom [9, p. 87].

Transdisciplinaritatea reprezintă gradul cel mai elevat de integrare a curriculum-ului, mergând adesea până la fuziune. Fuziunea este, așadar, faza cea mai complexă și mai radicală a integrării. Abordarea de tip transdisciplinar tinde către o „decompartimentare” completă a obiectelor de studiu implicate. Fuziunea cunoștințelor („cunoașterilor”) specifice diferitelor discipline conduce la emergența unor câmpuri de investigație, la dezvoltarea unor proiecte integrate sau chiar la conceperea unor programe de cercetare conforme noii paradigme [7, p. 23].

Transdisciplinaritatea reprezintă „punerea în act” a unei axiomatici comune pentru ansamblu de discipline. Prin gradul său de complexitate, abordarea transdisciplinară le înglobează pe cele anterioare, propunând un demers bazat pe dinamica și interacțiunea a patru niveluri de intervenție educativă: disciplinar, pluridisciplinar, interdisciplinar și transdisciplinar. Trebuie subliniat faptul că recunoașterea caracterului distinct al abordărilor menționate nu implică ignorarea caracterului lor profund complementar.

Transdisciplinaritatea, deși este examinată corelativ cu alte noțiuni ce vizează organizarea conținutului în materii de studiu sau specificul legăturilor stabilite, totuși diferă de acestea, fapt expus în figura de mai jos (*Figura 1*):

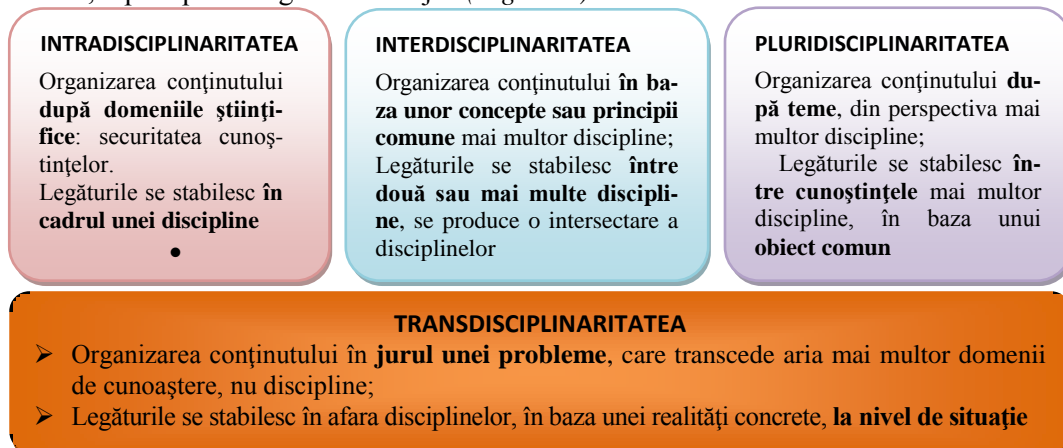

Figura 1. Organizarea conținutului pe domenii de referință

În această ordine de idei, organizarea conținutului se face: pe verticală – intradisciplinaritatea; pe orizontală – interdisciplinaritatea; transversal – pluridisciplinaritatea; extra-versal – transdisciplinaritatea.

Așadar, organizarea unui învățământ transdisciplinar presupune multă flexibilitate a activității și conduce la suprimarea diviziunii în domenii tradiționale. El poate fi reprezentat în „Pătratul pătratelor (problema care stă la baza învățării / formării atitudinilor și competențelor vitaliste ale studenților, situația de învățare, care este un stimul pentru examinarea conținuturilor furnizate de disciplinele selectate; secvențele de învățare, care sintetizează și precizează conținuturile în baza valorii lor în rezolvarea problemei și dezvăluirea noțiunii cheie, disciplinele contribuabile la formarea viitorului student).

Problema trebuie să conțină o contradicție, o alegere, o argumentare, o provocare, o îndoială și servește ca punct de pornire atât în formularea situației, cât și în formularea secvențelor de învățare și a obiectivelor. Problema impune o stare de tensiune, care la rândul ei, generează interesul studentului. Însă accentul nu se va pune nemijlocit pe aceste obiective, ci pe finalitatea principală a transdisciplinarității – formării atitudinii vitaliste a studentului prin educația artistică.

Bibliografie:

1. CUCOȘ C., 2014, *Educația estetică*, Editura: Polirom, București.
2. CERGHIT I., 1998, *Metode de învățământ*, Editura: D.P., București.
3. IUCU R., 2001, *Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative*, Editura: Polirom, București.
4. TOMȘA G., 1999, *Orientarea și dezvoltarea carierei de elev*, Editura: Polirom, București.
5. VĂIDEANU G., 1998, *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura: Politică, București.
6. LAZAR V. și colaboratori, 2002, *Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în Curriculum-ul învățământului obligatoriu*, Ed. Polirom, Iași.
7. BOTKIN M., MALIȚA M., 1981, *Orizontul fără limite al învățării*, București.
8. MOHAMMED A., 1986, *Interdisciplinaritatea și științele umane*, Editura: Științifică, București.
9. UNESCO, *Reunion sur la methodologie de la reforme des programmes scolaires*, Doc. ED. 76/Conf. 640/3.